

### מלה בסלע, שתיקה בתרי

עשרה חודשים אחרי שנעצר באשמת מנהיגות המחירת הטרוריסטית שהשיצה את השופט ד"ר משה פרץ, הסיתה לרצוח את ד"ר ישראל קסטנר המנוח וזממה ל"הסוך בכוח את המשטר במדינת ישראל, עמד יעקוב חרותי כאלם הגדול של בית המשפט המחוזי בתל-אביב, הקשיב לדבריו של נשיא בית-המשפט ד"ר נתן ברזנאי: "יעקוב חירותי, עלך להשיב על האשמה המובאת נגדך, אתה רשאי להעיד בשבועה, להצהיר ממקומך או לא להעיד כלל".

דממה שררה בבית-המשפט, התובעת, מרים בן-פורת, עללה בניירותיה, התכוננה לחקירת שתי-עורב מקיפה של הנאשם, לה, כמו לכל באי בית המשפט, לא היה ספק כי יעקוב חירותי עידן בשבועה מעל דוכן העדים, יחשוף עצמו לשאלותיה של התובעת פרקליטו של חירותי, עורך-הדין יצחק אדרת, היה סבור אחרת: "חירותי בוחר לא להעיד ולא להצהיר דבר, ההגנה גם לא תביא עדים משלה".

**שותפים לפשע, עדים במשפט.**  
היתה זו הודעה מפתיעה על בחירת קריהגנה מפתיע, כי למרות שלושת השופטים ה"יושבים בדין דחו בשבוע שעבר את טענתו של אדרת, כי "אין להשיב על האשמה, מאחר והתביעה לא הביאה כל הוכחות ל"ביטוסה", חשבו הכל כי במשך השבועים הבאים תגנן לבית-המשפט ההודעות ל"האזין לעדי ההגנה ולחירותי עצמו בראשם. אדרת, אחת הדמויות המוכרות בישוב כבר מימי משפטי המחירת נגד הבריטים, ובצעמו ראש מחלקת החקירות של האצ"ל לשעבר, היה איתן בדעתו: "התביעה לא הוכיחה כלום, לא הוכיחו שמץ של מעשי אלימות שבוצעו, או אפילו נסיון לביצוע מעשי אלימות, בלי אלימות אין מחירת, לפי לשון הפקודה למניעת טרור. מה עלי להוכיח, אם כך, בבית-המשפט?"

קריהגנה זה היה ברור מאד. אדרת יטען כי עדי התביעה שסיפרו על הרבקה כ"ר דים היו בעצמם שותפים לפשע, ומשום כך יש להביא סיוע לעדויותיהם. סיוע כזה לא

— ובמידה מסוימת גם האיכות — של המכוניות המיוצרות בחיפה לא סיפקו את הקהל הישראלי. אך ההגבלות נשארו בעיניו. **המנוע מתחמם.** לפני כשנתיים הכניס קיזור פרייזר לארץ מכוניות צרפתיות, חל בהדרגה לייצר מכוניות אמריקאיות כמו הנרי נ, איירו-ויליס וקייזר. אך בארץ, בה בנויה הכלכלה על פיזור תעשייתי ו"מפעלי פיתוח, קיימת דרישה דחוקה למכוניות כבדות, המכוניות והסעת מספר גדול של אנשים, למרחקים גדולים. המפעל ה"חיפאי החליט להכניס את הפריגאט, מכונית צרפתית, אך גדולה וחוקה מקודמתיה. במפעל נעשו כל הכנות להתחלת הייצור, מכונית אחת נמסרה למשרד ה"תחבורה, לבדיקת מידת התאמתה לתנאי הארץ, ואז התברר כי הפריגאט, העומדת יפה בתנאי אירופה, סובלת ממגרעת אחת בתנאי ישראל: המקרן קטן מדי, גורם ל"התחממות יתר של המנוע בשמש המרחיבת. הייצור עוכב. משך המכוניות הישראלי נת"פס על גלגל אחד באחיר.

התוצאה לא איחרה לבוא. באין הספקה סדירה של מכוניות חדשות, עלה הביקוש למכוניות משומשות — ואתו עלו המחירים. השבוע נמכרה מכונית דודג' 1950, למשל, במחיר 5000 ל"י, ואלף ל"י נוספות על כל שנת ייצור נוספת.

**לכיוון ישראלי.** יבואני המכוניות ה"פרטיות, אשר הקמת קיזור פרייזר פגעה באופן חמור בפרנסתם, חיזשו את לחצם, דרשו כי הממשלה תתיר יבוא מחודש של מכוניות פרטיות. הם הגישו מספרים ותע"ריפים, שהוכיחו כי המכוניות המיובאות יעלו לקונה הרבה פחות מתוצרת קיזור פרייזר, וכי האוצר עצמו ירוויח יותר מ"יבוא מאשר מן המכוניות המוכרות בארץ. אולם לא היתה כל תקווה כי דרישותיהם של היבואנים יתקבלו. קיזור פרייזר קיבל זכויו, והכיוון ישראלי בתוקפו.

## משטרה

### מכונת האמת שיקרה

טנדר משטרה ירוק פרק בשבוע שעבר מטען יקר ליד בית-טוקולוב, מועדון אגודת התנוגאים בתל-אביב. שלושה קצינים גבו הים פקחו על הורדת המכשירים מן ה"טנדר, הורו להעבירם אל אולם הישיבות. המטה הארצי של המשטרה לא העביר את משרדיו לבית-טוקולוב. אחרי שחוקרי המשטרה והשב"ב, דרשו מאלו תבור להחזיק במכונת אמת, בשעת מעצרו לאחר ששוחרר מידי חוטפיו, רצו קציני המחלקה לתפקידים מיוחדים להוכיח את יעילותה של המכונה, בניגוד להלכות שנפסקו בארצות שונות, ושי צוטטו בהעולם הזה (1054) ובכנסת, עלידי ח"כ חירות ד"ר יוחנן באדר.

המטרה היתה ברורה: הקצינים יציעו לעתונאים שהוזמנו לפגישה להיחקר במ"כונת אמת, גלגות בו במקום את תשובות השקר, כדי לבחון את המכונה. ס.מ.מ. צבי אהרוני, איש השב"ב במדי קציני משטרה, היה המנצח על הפגישה: "ה"מכונה אינה טועה לעולם", הודיע בססקנות שהופרכה כבר מאות פעמים במחקרים רפוריים, משפטיים ועתונאיים ברחבי העולם. **מכונת-שקר.** והנאספים לא היו צריכים להרחיק לכת כדי להיחזק כי כל דבריו של אהרוני הם מתוסרי יסוד. ההודעות לכך ניתנה להם במקום. משקשר שמעון פינס, כתב דבר, למכונה, הוכיחה המכונה את חוסר יעילותה.

כשהקריא אהרוני את שם אשתו של פינס, ענה הכתב בשלילה. המכונה לא גילתה את השקר.

במקרה אחר, כשנחקר אורי פורת מ"ידעות אחרונות, הצליח אהרוני להצביע על שאלה, שבתשובה עליה שיקר פורת. אולם שמחתו היתה לשוא. הכתבים שוכנעו כי מכונת האמת היא גם מכונת שקר.

"נאש, הזהרו! אתה עומד ליד מכונת אמת", צעק אחד הנוכחים לעברו של דובר המשטרה רמ"ח יעקוב נאש, אחרי שהניסוי נכשל כליל. אפילו הצטדקויותיהם של נאש ואהרוני כי "היה רעש", ולא היתה "אחירה מתאימה", לא הועילו. "כל מי שישראל בעצתי, איש לו שלא יסכים להחקר במ"כונה כזו", סיכם אחד הנוכחים.

\* בין השאר, גילו כי מחיר הדופין בארץ גבוה בהרבה ממחירה בצרפת. חשבי ה"ממשלה גילו, כי כאשר חגיש אפרים אילן, טנול קרייזר פרייזר, את תחשיבי המחיר, קבע כמחיר נטו של היצרן חבר שהיה למעשה מחיר השוק, ככלל כדור ריוח הסוכן ומסים. כתוצאה מגילוי זה נאלץ המפעל להוזיל את המחיר ב"400 ל"י.

● אין סיכויים לשיבת הציונים הכלליים לקואליציה הממ"שלתית לפני הבחירות לכנסת הרביעית. תהיה דמותה של הממשלה אשר תהיה, לא יזמין ביג"י את הצ"כ להשתתף בה. הסיבה: שיתוף המפלגה האזרחית בשלב זה יתן קלף חזק למפ"ם ואחדות העבודה נגד מפא"י בקרב ציבור הפועלים.

● הפרוגרסיבים, לעומת זאת, ימשיכו להשתתף בכל הרכב קואליציוני, בין אם יהיה זה הרכב רחב עם מפלגות השמאל ובין אם תבוסס הקואליציה רק על מפא"י והדתיים, כולל אגודת ישראל. הודעותיהם של הפרוגרסיבים כי לא ישתתפו בקואליציה צרה הן תכסיטיות בלבד ומסרתן למנוע את הרושם בציבור שהם מאפשרים למפא"י להחרים את הציונים הכלליים.

● ברגע שהצטרפות אגודת ישראל לקואליציה הממשלתית תיכנס לשלב רציני, עלול להתברר כי, למעשה, מוכנים להצטרף רק שלושה מתוך ששת חברי הסיעה האגודאית בכנסת. שלושת החברים האחרים — בנימין מינץ, קלמן כהנא ויעקב כ"ץ — המאוחדים בפא"י, יתנו את הצטרפותם בצירופו של בנימין מינץ לממשלה, נוסף על הרב אצ"יה מאיר לוי.

● קואליציה מצומצמת עשויה לזרז את פרישתו מן הממשלה של שר המשפטים ד"ר פנחס רוזן. רוזן, שהגיע עוד לפני חודשים מספר את רצונו לעבור לחיים שקטים יותר, ינצל את השינויים בהרכב הממשלה כדי להשתחרר מתפקידו. פרישת רוזן תגרום לפילוג פנימי רציני בתוך מפלגתו. בעוד שאנשי העובד הציוני יתכנו את כסא השר למשה קול, תתגבש סיעה רצינית שתתיצב מאחורי ח"כ יזהר הררי. סיעה זו תסען

כי רק מינויו של הררי, משפטן נתיב, ישאיר בידי הפרוגרסיבים את תיק המשפטים.

● ד"ר נחום גולדמן לא יגלה כל יזמה רצינית לרכוש סביבו מפלגה בישראל. המנהיג הציוני סבור כי כל נסיון מצדו להתרכז במסגרת של מפלגה אחת רק יצמצם את כושר פעילותו וימעיט את סמכותו האישית בידה המדינית. אפשר גם לצפות להתפייסות בין גולדמן לבין ביג"י.

● מספר ניכר של חברי אחדות-העבודה, בעיקר בערים, עלול לפרוש ממפלגה זו ולעבור למפא"י. ביג"י לא ירפה מסענתו כי הדלפת הידיעה בדבר יציאת האישיית החשובה לגרמניה, היתה פגיעה קסלנית במערכת הבחון של ישראל. הוא יפנה לחברי אחדות-העבודה ויתבע

מהם להפנות עורף למנהיגות המפלגה. זבריו עשויים למצוא הד בלב רבים מחברי אחדות-העבודה, המבטסת את מעמדה בערים בעיקר על האקטיביזם הבטחוני שלה.

● אין להתייחס לאימוני המצרים, שיחדשו את המצור על אילת, כאיזמיר-סרק. בחוגים יודעי-דבר שוררת הדעה כי עבד אינאצר עלול לנצל לצורך זה את הצוללות

שקיבל מברית-המועצות.

● מתקרב מועד שובו של אבא אבן לירושלים. בראשית

1958 יעזוב שגריר ישראל בחטינתון את מקום כהונתו ויבוא לחופשת-מולדת ממושכת. בימי שהותו בירושלים יוברר סופית מה יהיה תפקידו להבא. באותו זמן תתבטנה הדעות סביב ההצעה ל"השאיר את השגריר בארץ, כצעד ראשון לקראת צירופו לממשלה הבאה מסעם מפא"י.

● המשבר הממשלתי זיזן את ההכנות להקמת מטה חד בחירות של מפלגת אחדות-העבודה. בתור אחד מאנשי המפתח של מטה זה, מינתה מזכירות המפלגה את אמנון דרור, כתב למרחב בחיפה

שעבור תל-אביב וישמש בתפקיד קצין ההסברה והעתונות של אחדות העבודה.

● ביצוע תוכניות עיר ה"פלדה יפסק לפי שעה. אחרי שי"מ מרבית הכלכלנים בישראל, וכלכלנים שהובאו ממדינות אחרות, פסקו כי תוכ"נית קרית הפלדה אינה כדאית. בקריה הושקעו כבר למעלה מ"50 מיליון ל"י מכספי השילומים ומקורות אחרים. שר האוצר מינה לאחזרנה ועדה בראשותו של שמחה בלאס, שתבדוק מחדש את התיכנית כולה.

● בשורה משמחת לבעלי הזן, שהצליחו להעלים את הכנסותיהם בשנים האחרונות מעיני פקידי חשומה של שלמונות מס ההכנסה: שר האוצר בוחן עתה הצעה ל"סיהור" תיקיחס של מעלמי הכנסותיהם, בתנאי שיסלקו חלק מהונם במפעלי פיתוח בוגב.

לדברי שר האוצר, יהיה זה פתיון יעיל למעלמי רכושם.

● גם מפעלים קטנים יצטרכו להצמיד את שכר עובדיהם לתנודות האינדיקס. משרד העבודה עומד לפרסם צו, שיסתמך על חוק הסכמים קיבוציים, ואשר יחייב גם מפעלים שאינם קשורים בהתאחדות בעליי התעשייה או בהסתדרות, להצמיד את המשכורות למדד, למרות שכמה משרי הממשלה יתנגדו לצעד זה, כמדיק למשק.

● הפיקוח על המטבע הזר יוחלש. בקרוב יורשה להעלי נתינות זרה לחחיק בבנקים ישראלים חשבונות פתוחים של מטבע זר, מבלי שזחוחת תימסר לאוצר על ידי הבנקים, ומבלי שיחויבו בתשלום מס חכנסה על פעולות כספיות במטבע זר. הדבר יחזק, למעשה, פתח לעיסקות בלתי-כשרות במטבע זר.



נאשם חרותי בכיתיהמשפט הסענת: אין מה להשיב

הרבא, לדעת אדרת, ונגד חירותי לא הוכחה שום אשמה שהיא. כמו כן, טען הסניגור, לא הוכיחה התביעה שום קשר מחתרתי בין אקשטיין סוכן השב"ב, לבין חירותי.

**מתי מותר לשקר?** לתביעה היתה תשובה גם על טענות אלה: "חירותי הוא אחד מתוך חבר אנשים שלם, שהוכרו כגוף מחתרתי במשפט צריפין. הפקודה אומרת שמי שהוכרו כטרוריסט פעם אחת, ישאר כזה לכל ימי חייו, עד אם יוכיח את ה"הפך".

"אין צורך ב"סיוע", טענה התובעת מרים בן-פורת, "ההוכחה לכאורה קיימת ולכן מספיקות אולגיות, תשדות, עדויות מס"י בתיות ועדויות של שותפים לעבירה... ה"פקודה למניעת טרור קובעת כי כל מי שתומך, אפילו בכתב, באנשי מחירת הוא (הטען בעמוד הבא)